

בס"ד, ש"פ תבוא, רס"ו

והי' כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה.² וצ"ל שמתחלה א' נותן לך נחלה, דהיינו מתנה, ואח"כ אומר וירשתה, שהיא ירושה, ולכאורה, אחרי שנתנה במתנה, מה"ע הירושה כו'. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל³ בענין בחי' עבד נאמן ועבד פשוט, שיש יתרון מעלה בעבד פשוט שהו"ע עבודה, והיינו דוקא בעמל ויגיעה, שזהו ביטול והנחת עצמותו, שבזה מחדש דבר, שהיש והטבע החומרי מתבטל ממש כו', ועי"ז מגיע למעלה הרבה באין ערוך מבחי' עבד נאמן כו'.

וביאור⁴ הענין הוא, דהנה, אחר חטא עה"ד⁵ כתיב⁶ בזעת אפיך תאכל לחם, והיינו שצריך לעבוד את האדמה, לתקנה מקלקלה שנתקלקלה⁷ בחטא עה"ד בתערובות רע, ועל ידי עבודת האדם בחרישה וזריעה כו', יתקן לברר הטוב מן הרע, עד שיוציא לחם טוב למזון כו'. ועבודה הזאת באה לאדם ביגיעה רבה ועצומה, לכך א' בזעת אפיך תאכל לחם, שזהו ג"כ מהקלות שנתקלל, שיאכל לחמו בזעת אפו, כמו הזיעה באדם שיוצא מתוך כבידות העול ביותר כו'. ולכאורה צ"ל מה זו קללה לאדם, הלא כל מה שיעבוד האדם אדמתו יותר בתיקוני' ובירורים שלה, ודאי ימצא בה מזונו ומחייתו הרבה יותר, וכמ"ש⁸ עובד אדמתו ישבע לחם, כדי שביעה לרוב כו', שג"ז נאמר בתורה הקדומה, דכשם שנאמר בזעת אפיך כו', כך נאמר עובד אדמתו ישבע לחם כו', וכל שיעבוד וייגע בה ביותר, תהי' בה הברכה יותר כו'.

אך הענין הוא, דהנה אנו רואין בגוף ענין השפע דפרנסה ב' מדריגות. א', השפע וברכה האלקית שהולך ויורד מלמעלה למטה ביושר, שזהו בקו החסדים דאו"י⁹, שה' זן ומפרנס בטובו הגדול בחן ובחסד לכל הברואים, כמו שאו' בברכת הזן, הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וברחמים כו', שזהו בחי' החסדים הטובים ועצמיים שהולך תמיד מלמעלה למטה בכל יום ויום, והוא כפי מה שנקצב בר"ה¹⁰ להיות שפע ופרנסה בעולם, והוא בחי' הקצבה בכלל על כללות השנה, ואח"כ בכל יום ויום ארז"ל¹¹ י"ב שעות הוי היום כו' ג' שעות שניות יושב וזן את העולם כו', וזהו מחסד אל כל היום כו'¹², ונמשך

(5) = עץ הדעת.

(6) בראשית ג, יט.

(7) ראה בראשית ג, יז. וראה תו"ח בראשית לב, סע"א ואילך. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשח ואילך. סה"מ תרס"ב ע' ש ואילך. תרפ"ג ע' רלט ואילך. תרפ"ה ע' עדר ואילך. ד"ה אני חומה תר"ץ. תרצ"ב (סה"מ תרצ"ב ע' קעו ואילך).

(8) משלי יב, יא. כת, יט.

(9) = דאור ישר.

(10) ראה ביצה טז, א.

(11) ע"ז ג, ב.

(12) לשון הכתוב – תהלים נב, ג.

(1) חלקו מיוסד על ד"ה ויקהל משה בתורת חיים שמות ח"ב (הוצאת תשס"ג) תיד, סע"ג ואילך, וחלקו על ד"ה המגיד מראשית אחרית בסה"מ תרל"ב ח"א ע' קה ואילך, ושער האמונה לאדהאמ"צ נג, א.

להתחלת וסיום המאמר ראה ד"ה והי' כי תבוא באוה"ת תבוא (כרך ה) ע' ב'נט ואילך. ד"ה זה בסה"מ תר"ל ע' רפה ואילך. ד"ה זה תרמ"ב. ד"ה זה בסה"מ תרנ"ו ס"ע תמג ואילך. ובסה"מ תרס"א ס"ע ריא ואילך.

(2) תבוא כו, א.

(3) בד"ה אלה הדברים (לעיל ע' תכו ואילך) וד"ה אחרי ה"א (לעיל ע' תלב ואילך).

(4) בהבא לקמן ראה תו"ח שמות שם.

ש"פ תבוא, ח"י אלול, ה'תרס"ו

תמא

מר"ה, דאז נמשך שפע כללית למזונותיו של אדם כל השנה, ומתחלק החסד הכללי לימים כו'. ובאופן שפע הזאת אינו¹³ צריכי' עבודה ויגיעה בעול ושעבוד פרנסה, כי נמשך לו השפע מלמעלה בבחי' יושר כו', ובודאי צריך ג"כ לעסק מו"מ¹⁴ לעשות כלי לשפע האלקית, וכמ"ש¹⁵ וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה כו', וכמ"ש במ"א¹⁶ הטעם ע"ז, אבל אינו צריך עבודה ויגיעה כ"כ, כי נמשך לו השפע בבחי' יושר דחסדים כו'. אך עכ"ז הרי אמרו¹⁷ אדם נידון בכ"י, ולדעת ר"ן¹⁸ בגמרא (ר"ה ט"ז¹⁹) בכל עת ובכ"ר²⁰, וכמ"ש²¹ לרגעים תבחננו, ולכך אומרים בברכת הארץ ועל אכילת מזון כו' בכל יום ובכל עת ובכל שעה כו', והיינו מדרי' הב' בפרנסה, שמתחדשת בכל עת ושעה מאין ליש ממש, והוא ע"י עבודה ויגיעה דוקא.

והענין הוא, דהנה ידוע דברכת הזן תיקן משה כשירד המן²², שהוא לחם מן השמים²³, וברכת הארץ תיקן יהושע כשנכנסו לארץ, שנפסק המן, והברכה היא על הלחם שמן הארץ²⁴. דלחם מן השמים הוא מה שיורד מלמעלה למטה בלי עמל ויגיעה, וכמו המן שירד מלמעלה כו', ולא הי' בו פסולת כלל²⁵, שנק' לחם הקלוקל²⁶, שלא הי' בו שום תערובות רע, כי הי' מבורר בתכלית בבחי' הברור מלמעלה, ולכן א"צ לזה עבודה ויגיעה, דכל ענין העבודה והיגיעה היא מפני התערובות רע, שהעבודה היא לברר את הרע, והמן, מאחר שלא הי' בו תערובות רע, ממילא בא מלמעלה בלי שום טורח ויגיעה כלל כו'. וברוחניות הוא בחי' לחם דתורה, שנק' לחם מן השמים, וכמ"ש²⁷ מן השמים השמיעך כו', והיינו תורה שבכתב, שהיא בחי' חכמה ברורה, שכבר נתבררה למעלה, ואינו שייך בזה ברור כלל, וכמשנת"ל (בד"ה ויתן לך²⁸), ונק' עה"ח²⁹, שהיא בחי' כולו חיים וטוב, ואין שם שרש לעה"ד³⁰ כלל כו'. אבל לחם הארץ הוא שבא מלמטה למעלה, וכמו המוציא לחם כו'³¹, ארץ דמפקא מזון³², מלמטה למעלה, בבחי' או"ח³³ דוקא. וזהו בברכת הארץ שתיקן יהושע בכניסתו לארץ, ששם צוה ה' את הברכה³⁴, בארץ דוקא, שנק' ברכה בסוף³⁵ ע"י עבודת הארץ בחרישה וזריעה כו', שנק' עמל מלאכה³⁶, ביגיעה רבה ועצומה עד מיצוי

הלחם שמן הארץ, וחיידוש גדול יותר בהמשך תרס"ו (כאן) וברכת הארץ תיקן יהושע כו' והברכה היא על הלחם שמן הארץ, דמלשון זה משמע שלא רק הזכרת המזון אלא הברכה היא על הלחם כו'. – תו"מ סה"מ מלוקט ח"ד ע' קפב הע' 8 [ובהוצאות הקודמות ע' שנה].

25) ראה יומא עה, ב. פרש"י חוקת כא, ה. ובכ"מ.

26) חוקת שם.

27) ואתחנן ד, לו.

28) לעיל ע' קיז-ט.

29) = עץ החיים.

30) = לעץ הדעת.

31) ברכות לה, א (במשנה). רמב"ם הל' ברכות פ"ג ה"ב.

32) שם מט, א.

33) = אור חזור.

34) ע"פ תהלים קלג, ג.

35) ראה לקו"ת נשא כו, א. כח, א. מאמרי אדמו"ר הזקן

תקס"ו ח"ב ע' תצו (ושם: דאיתא בס"י).

36) ראה סנהדרין צט, ב. ובכ"מ.

13) כ"ה בכתי"ק. ואוצ"ל: אין.

14) = משא ומתן.

15) פ' ראה טו, יח.

16) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תרמח ואילך. דרך

מצותיך קו, א ואילך. אוה"ת פ' ראה ע' תשכב ואילך. קונטרס

ומעיין מאמר יז ואילך (ע' 108 ואילך). וראה גם בהנסמן בהע'

41.

17) ר"ה טז, א (דעת ר' יוסי).

18) = ר' נתן.

19) שם.

20) = ובכל רגע.

21) איוב ז, יח.

22) ברכות מח, ב.

23) ראה בשלח טז, ד. וראה מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב

ע' תתיז.

24) בפשטות, הברכה היא רק על הארץ, דמפקא מזון

(ברכות מט, א). אבל בלקו"ת [עקב יד, ריש ע"ב]; בסידור עם

דא"ח (קט, א), דהזכרת מזון בברכת הארץ הוא ברכה על

הנפש, שבנפשו יביא לחמו³⁷, לתקן החטא דעה"ד טו"ר, לברר הטוב מן הרע, ולהוציא הרע ופסולת בזריעה וקצירה ודישה כו', והיינו שמחדש דבר מה שלא הי' קודם, ולא נמשכה מעצמה, כ"א ע"י העבודה ויגיעה כו', וכל שיעבוד אדמתו יותר, יותר יחודש מאין ממש ליש, שיצמיח בריבוי יותר, שזהו בחי' התיקון לתערובות טו"ר שבארץ, שע"ז דוקא יהי' יתרון שפע וברכה יותר מעצם הברכה שבראש³⁵, שהולך מלמעלה למטה, מצד עצם החסד וטוב, שזן את העולם בחן ובחסד כו'. וזהו שמסיים על הארץ ועל המזון, ארץ דמפקא מזון מלמטה למעלה כו' (וברוחניות הו"ע תורה שבע"פ, שנק' עה"ד, לברר בחי' טו"ר כו', והוא שבא ע"י עבודה ויגיעה דוקא, כמו עבד פשוט שעובד בעול כו', וכמשי"ת³⁸). וכך הוא בעסק הפרנסה, שאדם נדון בכ"ע ורגע כו'. וזהו בברכה בסוף, שבא ע"י עבודה ויגיעה דוקא, וכמו בעובד אדמתו, וכמו"כ בעסקיו ויגיע כפיו, שיחודש מאין ליש, שא"א להיות כ"א ע"י ביטול היש לאין בתכלית, כרקבון הזריעה, שע"ז דוקא תהי' הצמיחה כו', וכמו"כ העוצב ומורת רוח ביגיעתו בעבודת האדמה לתקנה, עד שתקצר רוחו בעמלו בשדה כל היום, וכל שיהי' יותר בעוצב ויאוש בעמלו, שאינו רואה לכאורה הצלחה ביגיעתו, אדרבה, מזה הביטול מיש לאין, יצמח אור ושפע בהצלחה רבה, להוסיף ברכה בלי שיעור כו', וכמ"ש³⁹ הזורעים בדמעה ברנה יקצורו הלוך ילך ובכה כו' בא יבא ברנה כו', לפי שזהו עיקר התיקון להקללה שא' לאדם בזעת אפיו תאכל לחם, דזיעת אפו זהו מה שתקצר רוחו בעמלו ועבודתו עד מיצוי הנפש, ואו' נואש כו', שאז יהי' מלאכתו בזיעת אפו, בעול עבודה קשה, שלא לנחת ורצון כו', ואז ע"ז דוקא תאכל לחם מן הארץ ברוב שפע וברכה, כמ"ש⁴⁰ עובד אדמתו, ביגיעה ועמל יותר, ישבע לחם לרוב יותר כו'.

שלה

ונמצא, דב' פסוקים הללו, שניהם ענין א', דקללה זו דבזיעת אפיו דוקא תאכל לחם, זהו הסיבה לברכה ושפע רב ביותר, לפי שזהו עיקר התיקון לחטא עה"ד, להיות ביטול היש לאין בעמל רב ביגיע כפיו כו', וזהו שעובד אדמתו דוקא ישבע לחם מן הארץ כו'. וזהו שבברכת הארץ דוקא אומר ובכל עת ובכל שעה, לפי שברכה זו דארץ דמפקא מזון, מתחדש מאין ליש בכל רגע, ואינו נפסק לעולם כו'. משא"כ בשפע וברכה בראש, שנמשך מלמעלה ברה"ה, ומתחלק לזמנים בימים כו' כנ"ל, זהו בלתי חידוש מאין ליש, והוא שנמשך מן המוכן מלמעלה כו', דכמו שנמשך בחי' החסד למעלה ברוחניות, כמו"כ זן ומפרנס כו', ובהגיע למטה, תלוי בעתים וזמנים דחו"ג (והוא בחי' המשפט דב"ד⁴⁰ שלמעלה כו', ולכן צריכים ברכה ע"ז שלא תתעכב כו', וכמ"ש במ"א⁴¹), ויכול להשתנות כו', וגם באמצעות הכלי⁴², כי לית ברכתא שריא באתר ריקני' כו'⁴³. אבל הכלי שמלמטה למעלה, ביגיעה ועמל מלאכה בארץ, וכן בפיוזור נפשו ומאודו במסחר, יש כלי שיתחדש בזה מאין ליש ממש, למעלה מן המדה הקצובה לו ברה"ה כו', ע"כ אומר בכל עת, שנידון

(37) פיוט „כי כשמך“ בתפלות מוסף דרה"ה ויוהכ"פ.
 (38) לקמן ד"ה אשריכם ישראל תרס"ז (ע' ושפג"ד) וד"ה ויאמר גוי לך תרס"ז (ע' ושצ ואילך).
 (39) תהלים קכו, ה.
 (40) = דבית דין.
 (41) ראה לקו"ת קרח נה, ג ואילך. דרמ"צ קיב, א ואילך.
 (42) בתו"ח שם: העדר הכלי.
 (43) ראה זח"א פת, א. רטז, ב. זח"ב פז, ב. קנה, א. זח"ג לד, א (ברע"מ).

ש"פ תבוא, ח"י אלול, ה'תרס"ו

תמג

בכ"ע כו', וגם ההמשכה היא תמידית בלי הפסק כו'.* והנה עכ"פ מובן מכ"ז במ"ש בזעת אפיק תאכל לחם, דאע"פ שנאמר לאדם בדרך קללה כנ"ל, אבל בזאת דוקא תהי' הברכה בארץ, כשיעבוד אדמתו ביגיעה ועמל עד שיזיע אפו מעול הכבד כו', לפי שבזאת דוקא יבא השפע וברכה בארץ מלמטה למעלה, שהוא בבחי' חידוש יש מאין דוקא, בבחי' התחדשות מעיקרו, שלא ע"פ הטבע כלל כו'.

והנה עד"ז ממש יובן במלאכה ועבודה האלקית ברוחניות, כמו במעהמ"צ⁴⁶ והצדקה ובעבודה שבמוח ולב בתפלה, שצריך להיות ביגיעה רבה ועמל הנפש ביותר, כמו עובד במלאכה, שזהו רק ע"פ עומ"ש לבד, שמקבל עליו לעשות רצון קונו, אף שתכבד עליו העבודה הזאת, להיות שאין בה נח"ר ועונג לעצמו כלל, רק מחמת עומ"ש ביראה ופחד אלקים שעליו, להיות סו"מ וע"ט⁴⁷ כל היום כו', שזהו ביטול הישות והחומריות שלו, שמבטל טבעו ורצונו לגמרי כו', [מ"מ⁴⁸] בזה דוקא ישכון אור הברכה הרוחניות בתוס' אור רב בשם הוי' ואלקים. והן כל היחוד⁴⁹ שנעשים באו"כ⁵⁰ דאצי' ע"י הבירורים דמעהמ"צ בעומ"ש, שזהו לברר בעה"ד טו"ר, ובפרט בעבודה שבלב בתפלה, לבער הרע שבקרבו בתשובה ובלב נשבר, וע"י יגיעה במוח ולב בק"ש, בשמע ישראל⁵¹ ואהבת בכל לבבך⁵² בשני יצריך כו'⁵³, וגם כל היום בטרדתו בפרנסתו יהי' נושא ונותן באמונה, ויבטח בה' שישלח ברכה בעסקיו, ולא יבטח בהתאמצות כחו ועוצם ידו בתחבולות בדרך הטבע, כי לה' הארץ ומלואה כו'⁵⁴, ומה גם בהפרשה מכל יגיעו לצדקה לעניים, להחיות רוח שפלים⁵⁵, ביותר מכפי טבעו ורגילותו דוקא, וכ"ז רק מצד עומ"ש, שנדבה לבו ונתן א"ע לעשות רצון קונו כו'. וכ"ז נק' בירורים דרפ"ח ניצוצות⁵⁶, לברר בין טו"ר, ולהפוך מחושך לאור ומרע לטוב, בתומ"צ ותפלה ותשובה וצדקה, הכל בעמל ויגיעה בעומ"ש לבד, שנק' עובד אלקים כנ"ל⁵⁷, שעז"נ⁵⁸ יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, אשריך בעוה"ז, וטוב לך בעוה"ב כו'⁵⁹. והיינו לפי שבעבודה זו הוא מחדש דבר בעבודת הבירורים, בעמל ויגיעה, בבחי' ביטול ישותו לגמרי, שהוא ביטול היש לאין, שזהו התחדשות, וכמו"כ הבירורים בכל הענינים שלו, בעסק מו"מ ובאכו"ש וכה"ג, שכ"ז הוא בבחי' התחדשות

שלו

(* ולכך⁴⁴ אמרו⁴⁵ הרוצה להתעשר ירבה בסחורה, הכוונה בכמה מיני מסחר בכמה זמנים, שיחדש מחדש עסקים אחרים, ולא רק בעסק א' שנמשך לזמן רב כו', כי בכל חלק מן המין שעושה בו מסחר יש בו חידוש השפע מאין ממש למעלה מן הטבע כו'.

41) ואתחנן ו, ד.
42) שם, ה.
43) משנה ברכות נד, א. ספרי ופרש"י עה"פ.
44) תהלים כד, א.
45) ישע"י נז, טו.
46) ראה ע"ח שער יח (שער רפ"ח ניצוצין) פ"ב. ובכ"מ.
47) לעיל ד"ה ומקנה רב (ט"ע ותיד ואילך).
48) תהלים קכח, ב.
49) אבות פ"ד מ"א.

44) על קטע זה כתב רבינו: „אין צריך להעתיק" (וראה לעיל ע' כב בשוה"ג להערה 105).
45) ראה נדה ע, ב.
46) = במעשה המצוות.
47) = סור מרע ועשה טוב (ע"פ תהלים לד, טו).
48) כ"ה בתו"ח שם וגם בפנים ההמשך, אבל בהגהות השמיט אדמו"ר נ"ע תיבה זו.
49) = היחודים עליונים.
50) = באורות וכלים.

כו', שע"ז נמשך בחי' חידוש מאין ליש למעלה, היינו בחי' אור חדש לגמרי, שאין זה מן המוכן, כ"א בבחי' התחדשות ממש כו'.

והענין הוא, כמ"ש במ"א⁶⁰ ההפרש בין ברכה לתפלה, דע"י ברכה ממשיך מה שכבר יש בשרש ומקור, וכמ"ש⁶¹ איש אשר כברכתו כו', אלא שיכול להיות איזה עיכוב בהמשכה למטה, וע"ז היא הברכה, שכמו שהוא בשרשו ומקורו כן יומשך למטה כו'. וזהו בהמשכה דאו"י⁶², מלמעלה למטה, שאין זה התחדשות כו'. אבל ענין התפלה הוא לחדש דבר, וכמו יהי רצון, שיומשך רצון חדש, שלא ע"פ ההשתל', לרפאות החולים ולכרך השנים כו', שזהו גם מה שלא יש בשרש ומקור כלל, ונמשך בבחי' התחדשות מצד גילוי אור חדש מלמעלה מהשתל' כו'. וזהו ע"י התפלה מלמטה למעלה, שהיא בבחי' יגיעה דוקא כו'. וכמ"ש במ"א⁶² דבענין הברכה אין בזה יגיעה כלל, והיא בדרך ציווי, לפי שהמברך הוא למעלה מהדבר שממשיך כו', וכמו בברכת כהנים, שאו"י⁶³ יברך ה', כמו בדרך ציווי כו' (ולכן יש מי שבכחו לברך כו', וכדאיתא במד"ר⁶⁴ ע"פ⁶⁵ והי' ברכה, הברכות מסורות בידך כו', שיהי' ביכולתו לברך כו', לפי שצ"ל למעלה מהדבר, והוא בבחי' המשכה כו'). אבל ענין התפלה הוא שהמתפלל עומד למטה ומבקש ומתחנן כו', שזהו דוקא ע"י היגיעה, שנותן נפשו ע"ז ומתאמץ בתפלתו כו', וע"י זיכור נפשו, וכמו מי יעלה בהר הוי' נקי כפים כו'⁶⁶, וכמ"ש במ"א⁶⁷ (ולכן כאו"א בכחו ויכולתו להתפלל כו'). אבל ע"ז גופא שהתפלה היא בבחי' יגיעה, ה"ה מגיע וממשיך למעלה הרבה מע"י ברכה, להמשיך אור חדש מלמעלה מסדר השתל' כו' כנ"ל.

וכמו"כ הוא בשרש שרשן למעלה באו"א⁶⁸, שע"י יגיעה דוקא ממשיך מבחי' פנימיות ועצמות או"א⁶⁸ בחי' אור חדש ממש. דהנה, שרש כל ההשתל' דאבי"ע הוא נמשך מבחי' הקו וחוט כו', והקו והחוט הזה הוא בא אחרי בחי' הצמצום הראשון⁶⁸, הנק' מקום פנוי באמצעיתו כו'⁶⁸, דהיינו שנתעלם האור בעצמות או"א⁶⁸ תחלה, דהיינו שנכלל גילוי זה האור בעצמות הא"ס⁶⁹, ואח"כ כשנמשך קו"ח, נמשך במדה רק הארה מצומצמת כנודע, ומשם נמשך סדרי ההשתל' בע"ס או"כ כו'. והנה, כל מה שנמשך ע"י הקו"ח באבי"ע, לא נק' בשם אור חדש מעיקרו, אחרי שקו"ח הזה הוא בחי' גילוי אור מבחי' העולם שהי' בתחלה לפני הצמצום כנ"ל (והיינו שהאור שלפני הצמצום הוא ג"כ מה שבא בגילוי לצורך העולמות, וכמשנת"ל (ד"ה נשא⁷⁰ ובכ"ד⁷¹), ונק' העלם של האור והגילוי שע"י

(64) ב"ר פל"ט, יא.

(65) לך לך יב, ב.

(66) תהלים כד, ג.

(67) ראה מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשא. סה"מ

תרי"ב ע' רצט. תרפ"ג ע' רלח"ט. תרפ"ה ע' ערב ואילך.

(68) ראה ע"ח שער א (דרוש עיגולים ויושר) ענף ב.

(69) ראה בכ"ז לקו"ח הוספות לס' ויקרא נב, ג ואילך.

אוה"ת ויקרא (כרך ב) ע' תשג ואילך.

(70) לעיל ע' ושדמ"ושמה. (וראה שם הע' 411).

(71) = ובכמה דרושים (או: ובכמה דוכתי).

(60) ראה סה"מ תרכ"ז ע' שצד ואילך. וש"נ. תרכ"ט ע' ב

ואילך. תרל"א ח"א ע' רה ואילך. תרל"ב ח"ב ע' תמה ואילך.

תרל"ה ח"א ע' ר ואילך. ע' רו ואילך. תרנ"ד ע' שיא ואילך.

תרע"ח ע' תב ואילך. עטר"ת ע' קלא ואילך. ועוד. וראה גם

לקו"ח פ' ראה יט, רע"א. לקו"ש ח"ה ע' 423. ע' 427. ח"י ס"ע

37 ואילך.

(61) ויחי מט, כח.

(62) ראה סה"מ תרכ"ז שם ע' שצד"ה. וש"נ. תרל"ב ח"ב

שם ע' תמה. תרנ"ד שם ס"ע שיא"ב. תרע"ח שם ע' תב"ג.

עטר"ת שם ס"ע קלה"ו. ועוד.

(63) נשא ו, כד.

ש"פ תבוא, ח"י אלול, ה'תרס"ו

תמה

הקו כו), וא"כ אין זה אור חדש, כי אין כל חדש בגילוי, אחר שכבר האור הי' תחלה בהעלם לפני הצמצום, ומן ההעלם יצא לידי גילוי, כדמיון המחשבה שמאיר בדבור כו). וכמו שהמשכת אור השפע מאצילות לבריאה ג"כ לא נק' אור חדש מעיקרו, אחר שהי' האור בבחי' ההעלם באצילות, אלא שירד מן ההעלם לגילוי בבריאה. ועיקר הטעם, כי כל בחי' שפע הבאה מן המשפיע אל המקבל, אין כל חדש במקבל, אחרי שכבר היתה זאת השפע תחלה במשפיע (כמו שהיא שייכה אל המקבל כו), אלא שבמשפיע היתה כלולה בהעלם, ובמקבל יצאה לידי גילוי כו). וכמו"כ יובן למעלה בבחי' הקו"ח שנמשך מאוא"ס ע"י בחי' הצמצום, שאין כל חדש בגילוי אור זה שבקו הנמשך בכל האצילות כנ"ל, אחרי שהוא בחי' מקבל, וההעלם הראשון הוא בחי' משפיע, ואין כל חדש במקבל כנ"ל. וזהו דוקא במה שהוא בבחי' השתל' שפע בבחי' משפיע ומקבל, כמו האצילות ובריאה, שהאצילות משפיע והבריאה בחי' מקבל, וכמו"כ בחי' קו"ח זה מהעלם האוא"ס שלפני הצמצום כו), שאין זה אור חדש כנ"ל. ומובן מזה, שגם אם יאיר בחי' שרש ומקור הקו הזה, דהיינו בחי' ההעלם כו, ה"ז ג"כ אינו אור חדש, מאחר שהוא בחי' ההעלם דסדר השתל', הרי אין זה אור חדש לגבי השתל' כו). אבל אור הנגלה מבחי' עצמות אוא"ס שלא ע"י בחי' העלם וגילוי, והיינו עצמות אוא"ס כמו שהוא לפני צמצום הראשון, למעלה משרש ומקור הקו כו, הוא הנק' בחי' אור חדש מעיקרו, היינו שלא בא גם בבחי' שרש ומקור השתל' בבחי' העלם וגילוי בקו"ח כו. וזהו (ו) בא ע"י העבודה ויגיעה דוקא, שע"י ממשכים גילוי אור חדש ממש שלמעלה משרש ומקור הקו כו, וכמשי"ת.

וזהו יתרון המעלה בבחי' עבודת עבד בעול בעבודת הברורים בבחי' התחדשות, שע"י דוקא נמשך בחי' אור חדש ממש, מה שאין העבד הנאמן ממשך זאת בעבודתו באהבה והתקשרות כו).

אמנם עדיין צ"ל, והלא גם עבד הנאמן מברר בירורים, שהרי הוא ג"כ עובד בכל מיני עובדות בקיום המצות בעשיה וכה"ג. ועם היות שזהו מצד האהבה והתקשרות כו, מ"מ, איך שיהי', הרי מברר בירורים בהדברים הגשמיים. וכמו"כ במדריגת בן, שזהו ודאי מצד ההתקשרות עצמיות, הרי נת"ל דהבן ישמש לאביו בכל מיני שימוש ושירות מצד אהבה זו כו, דברוחניות זהו ג"כ ענין העובדות בגשמיות, שז"ע עבודת הברורים כו, אלא שבבן, וכן בעבד הנאמן, הוא בבחי' מלמעלמ"ט כו, איך שיהי', הרי יש כאן ג"כ התחדשות בהברורים שמבררים כו, וא"כ למה לא ימשיכו גם הם אור חדש מעיקרו כמו העבד הפשוט כו. [ו]הגם שנת"ל (ד"ה אחר⁷²) דהחומריות שלהם אינו חומרי ממש, הן בעצמן, בגופם וחומרם הטבעי, והן בהדברים הגשמיים שמקבלים מהם, אינם חומריים ממש, וממילא אין בזה היפך הטבע ממש, מ"מ, ה"ז בירור והיפוך מחשך לאור, אלא שאינו מחשך גמור, אבל מ"מ ה"ז מחשך לאור כו, ולמה לא יהי' בזה התחדשות כו. ובפרט כידוע⁷³ שצדיקים מבררים בירורים של העולם בכלל כו, וכמ"ש בסש"ב פכ"ח, וגם אל

72) לעיל ע' תלדיה.

ע' כו. אמרי בינה שער הק"ש פצ"ז (עט, א). אוה"ת שה"ש (כרך ב) ר"ע תקכב.

73) ראה לקו"ת שה"ש לה, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א

יהי' שוטה בעסק העלאת המדות של המח"ז⁷⁴ כנודע, כי לא נאמרו דברים האלה אלא לצדיקים, שאין נופלים להם מח"ז שלהם, כ"א של אחרים כו'⁷⁵, וכמו ר"י⁷⁶ דכולא תנויי בניקין הוה⁷⁷, דהיינו לברר בירורים שבעולם, וא"כ למה כ"ז לא יקרא בשם התחדשות, להמשיך אור חדש מעיקרו כו'.

אך הענין הוא, דהנה ידוע⁷⁸ דהתהוות יש מאין הוא מבחי' המלכות דוקא, וכמ"ש⁷⁹ מלכותך מכ"ע, דהתהוות כל העולמים שנתחדשו מאין ליש הוא מבחי' המלכות דוקא, שעז"נ⁸⁰ המחדש בטובו בכ"י תמיד מע"ב, מחדש דוקא, מאין ליש כו'. וכמו התהוות עולם הבריאה, שזהו בבחי' התחדשות, דעש"ז נק' בריאה כידוע⁸¹, ה"ז מבחי' מלכות דאצילות, דזהו בחי' חידוש כוז שיש במלכות לגבי הספירות העליונות, דבה דוקא יש כח זה לחדש מאין ליש, מה שלא יש כח זה בהספירות שלמעלה ממנו, גם בספי' החכמה, שהיא מדרי' היותר עליונה שבאצילות, הרי מן החכמה אל הבינה הוא בבחי' עו"ע. וכמו מנקודת ההשכלה לבוא לידי השגה והבנה, שאין זה יש מאין, כ"א עו"ע לבד כידוע⁸² (ומה שלפעמים נק' החכמה אין ובינה יש⁸³, זהו מה שהחכמה היא בבחי' נקודה כללית, ולא בבחי' שכל מושג, ובבינה בא בבחי' שכל מושג, לכן נק' זה אין ויש, אבל לא שהחכמה היא אין ממש, ולא הבינה היא יש ממש, כי גם החכמה היא שכל גלוי, וכמו"כ הבינה היא כח רוחני עדיין כו'). וכמו כן משכל למדות, וממדות למחשבה, וממחשבה לדבור, הכל הוא בבחי' עו"ע, שאין בזה התחדשות, עד העשיה, שהוא בחי' התחדשות, דגוף העשיה הוא שנתחדש דבר שלא הי' קודם כו', כידוע. והדוגמא מזה למעלה, דע"ס דאצילות הן בבחי' עו"ע, וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד בתחלתו⁸⁴, דמ"ש הרמ"ק⁸⁵ בענין עו"ע היינו בהשתל' הספירות בספי' עצמן כו', דמחכמה לבינה ומבינה לז"א ומז"א למלכות הכל הוא בבחי' עו"ע כו', דבחי' העליונה כוללת בעצמה מהות הבחי' התחתונה, וא"כ התהוות הבחי' התחתונה אין זה חידוש דבר, כ"א התגלות לבד, וה"ה בערך מקורה הכלולה בבחי' העליונה. וכמו"כ יש לה ערך לעצם המדרי' העליונה, וכידוע דבעו"ע כללות בחי' העילה יש לה ערך ושייכות אל העלול, לא רק בחי' העלול הכלול בתוכה בהעלם כו', כי בכללותה היא מוגבלת במהותה כפי מהות העלול כו' (ומ"מ יש מדרי' בהעילה שאינו שייך אל העלול כלל, וכמו שנת"ל (בד"ה השמים מספרים⁸⁶ וד"ה אז ישיר

שלח

(81) ראה סה"מ תרל"ט ח"ב ע' שסט. וש"נ.
 (82) ראה סה"מ תרס"ה ע' רלט ואילך. הש"ת ע' 120 ואילך. ובכ"מ.
 (83) ראה לקו"ת פקודי ו, ב. אמור לג, ד. נשא כב, ד. ביאורו"ז לאדהאמ"צ פ, ג. קג, ב. ולהצ"צ ח"ב ע' תתרא. וש"נ. – וראה גם זח"א רמב, ב ובפי' אוה"ח שם. תקו"ז תמ"ב (פא, ב). פרדס שער ה (שער סדר האצילות) פ"ד. שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"י ערך יש. קצורים והערות לתניא ע' ק.
 (84) ס"כ (קכט, ב).
 (85) פרדס שער ו (שער סדר עמידתן) פ"ו. וראה אוה"ת בשלח ע' תב ואילך. סה"מ תרס"ה ע' רעג ואילך. וראה גם לעיל ע' ורסא. ובכ"מ.
 (86) לעיל ע' ושלז.

(74) = המחשבה זרה. – וראה בענין העלאת המח"ז: כתר שם טוב (הוצאת תשס"ד) סל"ט. וש"נ. סר"ז. סרפ"ז. לקו"א להה"מ סל"ז. סמ"ז. וסר"כ. או"ת להה"מ סקכ"ג. סתצ"ז. וראה גם תו"מ סה"מ מלוקט ח"ב ע' שמז"ח [ובהוצאות הקודמות ח"ד ע' קג].
 (75) ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א"שיו.
 (76) = ר' יהודה.
 (77) ברכות כ, א. וש"נ.
 (78) בהבא לקמן ראה ד"ה המגיד מראשית אחרית בסה"מ תרל"ב שם ע' קה ואילך. שער האמונה לאדהאמ"צ ג, א ואילך. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' רכג ואילך.
 (79) תהלים קמה, יג.
 (80) סיום ברכת יוצר.

ש"פ תבוא, ח"י אלול, ה'תרס"ו

תמז

כו' עלי באר⁸⁷, ובבחי' ומדרי' זו אינו בבחי' עילה כלל אל התחתון כו'. וכן הוא בכל המדרי' דסדר השתל' הע"ס מן החכמה ולמטה כו'. אבל חכמה לגבי למעלה מהחכמה היא בבחי' יש מאין, וכמ"ש⁸⁸ והחכמה מאין תמצא, מבחי' הכתר כו'. והגם דבכתר יש ג"כ התכללות החכמה כידוע⁸⁹, ונק' ח"ס⁹⁰ כו', אין זה ממהות החכמה דאצילות כלל, וכמ"ש במ"א ראי' לזה מהמא⁹¹ שתוק כך עלה במחשבה כו', וכמבואר במ"א⁹². והתהוות בחי' החכמה דאצילות הוא בבחי' התחדשות גם לגבי בחי' ח"ס, וכ"ש לגבי הכתר עצמו כו', וה"ז בבחי' יש מאין, אבל מהחכמה ולמטה הוא בבחי' עו"ע כו'. וכמו שמהכתר אל החכמה הוא בבחי' יש מאין, כמו"כ מהמלכות לבי"ע הוא ג"כ בבחי' יש מאין כנ"ל. א"כ, הרי יש במלכות כח נעלה להוות מאין ליש, שהוא בבחי' התחדשות, מה שלא יש בבחי' החכמה, ראשית האצילות כו', כ"א בבחי' מקור החכמה, היינו בחי' הכתר המהווה חכמה כו'. והטעם הוא, מפני כי נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן⁹³, שכוונת נעיצת התחלה נמצא בסוף דוקא יותר מן הראש המתפשט⁹⁴, והיינו, דבבחי' מל' שהיא בחי' סופא דכ"ד⁹⁵ דאצילות, יש בה דוקא כוונת נעיצת התחלה, ומשו"ז יש בה הכח להוות יש מאין כו'.

והנה הדוגמא לזה הוא מה שאנו רואים שהארץ הגשמי[ת], נמצא בה כח ההתחדשות, קרוב לענין יש מאין⁹⁶, יותר מבשמים, שהגם שהשמים גבוהים מן הארץ, וכמ"ש⁹⁷ כגבוה שמים על הארץ, וכתב⁹⁸ שמים לרום, מ"מ, לא ימצא בשמים ענין התחדשות כלל וכלל. שהרי⁹⁹ אנו רואים בראי' חושיות שהשמים וכל צבאם וכו"מ¹⁰⁰ המה עומדים משימ"ב¹⁰¹ בלי תוס' ומגרעת כלל וכלל, ובלי שינוי כלל, שאינם נגרעים בכחם ומספרם, וכמ"ש¹⁰² שאו מרום כו' המוציא במספר כו' מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר, שהן קיימים באיש וקיימים במין כו', וה"ה חזקים כיום הבראם, כדאיתא בירושלמי¹⁰³ ע"פ¹⁰⁴ אלה תולדות כו', אבל כמו"כ אין בהם תוס' ג"כ, כי מעולם לא נתחדש כוכב א' או מזל ברקיע השמים, נוסף על המספר הקצוב לפי סדר בריאותם¹⁰⁵ בתחלה, מה שלא הי' בתחלת הבריאה שאמר¹⁰⁶ יהי מאורות ברקיע. וכן הרקיע עצמו אין בו כל חדש בעצם, שלא נתוסף באור עצם מהותו דבר, רק אותו הבריאה שהי' בו ובכו"מ¹⁰⁷ בסדר מצבן ומהלכך, כך המה

שלמ

87 לעיל ע' ושפד ואילך.
88 איוב כח, יב. – וראה סה"מ תרל"ב שם ס"ע קו"ר"ע קו.
89 ראה סה"מ תרס"ה ס"ע רסא ואילך. וראה גם פירוש המלות לאדהאמ"צ ס, ג ואילך. לעיל ד"ה ואברהם זקן ע' וקח ואילך.
90 = חכ' סתימאה. ראה זח"ג קמד, א. תקו"ז תס"ט (קטו, סע"א). ובכ"מ.
91 מנחות כט, ב.
92 ראה סה"מ תרס"ה שם ע' רסג. וראה גם לקו"ת ואתחנן יב, א. שה"ש מז, סע"ד ואילך. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' שצד. תרמ"ו ע' יט. ובכ"מ.
93 ספר יצירה פ"א מ"ז.
94 ראה מאמרי אדה"ז תקע"א ע' ס. נביאים ע' רסה. אוה"ת בראשית (כרך ו) תתרכו, ב. סה"מ תר"ל ע' שכ. תרל"ב ח"ב ע' שסז. תרל"ג ח"א ע' קטז.
95 = דכל דרגין.
96 ראה אגה"ק ס"כ (קלב, א). אמרי בינה שער הק"ש פכ"ג (לא, א ואילך).
97 תהלים קג, יא.
98 משלי כה, ג.
99 בהבא לקמן ראה גם שער האמונה לאדהאמ"צ שם נג, א.
100 = וכוכבים ומזלות.
101 = מששת ימי בראשית.
102 ישעי' מ, כו.
103 ברכות פ"א ה"א.
104 בראשית ב, ד.
105 כ"ה בגוכתי"ק. ואוצ"ל: בריאתם.
106 שם א, יד.
107 = וכוכבים ומזלות.

עתה בלי תוס' ומגרעת ובלי שינוי כלל. וכמו"כ הוא בד' יסודות הרוחני' ארמ"ע¹⁰⁸, כמו שהן בראשית הבריאה, לא נתחדש בהן דבר להיות מולידים דבר חדש, רק כמו שהן בלבד, שהרי ביסוד האש לא נתחדש ממנו דבר חדש כלל, וכן ביסוד המים ויסוד הרוח ויסוד העפר, כולם במהותם וגם בהרכבתם בלתי שינוי וחידוש כלל וכלל. וכמו במלאכים עליונים, שהמה עומדים משי"ב, לא יתוספו ולא יגרעו כו', וכמ"ש במ"א¹⁰⁹ דנשמות חלוקים ממלאכים, דבנשמות דוקא יש כח ההולדה, וכמו אברהם הוליד כו'¹¹⁰, ואין כן במלאכים. והגם שממלאכים דבריאה מסתעפים מלאכים ביצירה¹¹¹, זהו רק המשכה והתנוצצות בלבד מבריאה ליצירה, כמו שמכל הבחי' דבריאה מסתעפים כמו"כ ביצירה, ומיצירה בעשיה, אבל לא שהמלאכים דבריאה או דיצירה עצמן יולידו כדוגמתן כו', והיינו שאין בהם שום תוס' וחידוש דבר כו'. ומה שיש מלאכים המתחדשים בכל יום, וכידוע בענין יוצר משרתים כו'¹¹², זהו מה שמתהווים מבירורי הניצוצות שלמטה, ונכללים בבחי' מלכות, וכמ"ש¹¹³ מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם כו', וכמ"ש במ"א¹¹⁴, אבל בהם עצמן אין בהם שום חידוש בתוס' וגרעון כו', ואינם משנים את תפקידם, כל אחד כפי שרשו, אם בבחי' אש או רוח כו', כי מוציא במספר צבאם¹⁰², והיינו במספר אותיות וצירופים, וכל מלאך יש לו אות וצירוף מיוחד, וא"א שיהי' מאות א' ג' וד' אותיות מיוחדים, ע"כ כל א' במעמדו לא יוסיף ולא יגרע לעולם, עד שאין מלאך א' עושה ב' שליחות כו'¹¹⁵.

אבל הארץ, יש בה כח החידוש, שמחדש דבר מעיקרו שלא הי' במציאות בתחלה כלל, שהרי אנו רואין שהארץ תוציא צמחה, ותגדל מדי שנה בתוס' מרובה פירות ותבואות רבים לאין שיעור, שיש מהם שהם כדוגמת יש מיש, והם כל דברים הנזרעים שזורעים תחלה איזה תבואה ואח"כ צומח מין זה עצמו, שלכאורה ה"ז יש מיש, שהרי לא יצמח מדגן עד"מ חטים. אמנם באמת אין זה כ"א רק העלאת מ"ן לכח הצומח אשר בארץ¹¹⁶, שהרי מהגרעין כמו שהוא בשלימות לא יצמח ממנו מאומה, כ"א לאחר שנתקב ונתבטל לגמרי לכח הצומח שבארץ, ואז תוציא צמחה. והן אמת שלפ"ע העלאת מ"ן של הגרעין כן תצמיח, היינו שאם הגרעין הנרקב הוא דגן, יצמח דגן, ומ"מ, זהו לאחר שנתקב ונתבטל ישותו, ובלתי הארץ לא יצמח ממנו תבואה. ומה גם התוס' וריבוי שברצות ה' שולח ברכה שנצמח תוס' וריבוי, כמ"ש גבי יצחק¹¹⁷ וימצא שם מאה שערים, וגם רוב זרעוני גינה אינן נאכלין כלל¹¹⁸, ומ"מ צומח מהם אילן ופירות רבים. ובד"כ ענין זריעת

108 = אש רוח מים עפר.

109 ראה לקו"ת שה"ש לח, ד, מ, א. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' מד. תקס"ח ח"א ע' תעה. ח"ב ע' תרטז ואילך. ביאורה"ז לאדהאמ"צ ה, סע"ד ואילך. מאמרי אדהאמ"צ דרושי תתונה ח"ב ע' תעא ואילך. ועוד.

110 לשון הכתוב – תולדות כה, יט.

111

112 נוסח ברכת יוצר. וראה איכ"ר פ"ג, ח. תוד"ה מזיעתן

חגיגה יג, ב. טווא"ח סנ"ט.

113 תהלים קד, יד.

114 ראה תו"א וישב כו, סע"ג. לקו"ת אמור לו, א. פנחס

עט, סע"ב ואילך. האיזנו עו, ד. סידור עם דא"ח סב, ב. פט, ד.

רכז, ד. אוה"ת בראשית לג, סע"ב ואילך. נח (כרך ג) תרמח, ב ואילך. ביאורה"ז להצ"צ (כרך ב) ע' תרו. סה"מ תרכ"ט ע' קו ואילך. תרס"א ע' רו ואילך.

115 ב"ר פ"ג, ב (הובא בפירש"י עה"פ – וירא יח, ב). – וראה לקו"ת אמור לו, ג. חוקת סב, ד. שה"ש מ, א. ביאורה"ז לאדהאמ"צ ו, א. צט, א. ועוד.

116 ראה תניא אגה"ק ס"כ (קלב, ב). אוה"ת שה"ש (כרך

ג) ע' תתקנב. סה"מ תרס"ט ע' ח ואילך. אעת"ר ע' קמו ואילך. תרצ"א ע' עא.

117 תולדות כו, יב.

118 ראה בבא בתרא צב, א ואילך.

ש"פ תבוא, ח"י אלול, ה'תרס"ו

תמט

הגרעין הוא רק לעשות ציור בכח הצומח באיזה אופן תצמיח, כי כח הצומח הוא כח פשוט, והגרעין, כשנרקב ונכלל בו, עושה בו ציור, אבל עצם הצמיחה הוא מכח הצומח בדוגמת יש מאין. וגם בלתי זריעה כלל תוציא הארץ צמחה, וכמו דשאים ואילנות שאינם נזרעים כלל, הנה הם צומחים מאין ליש לגמרי ע"י הכח הצומח אשר בארץ. משא"כ השמים, הנה מאז נתהו בשמי"ב השמים וכל צבאם, לא נתוסף ולא נתחדש בהם דבר כו' כנ"ל.

ולכאורה, הלא השמים גבוהים במדרי', ולמה בארץ דוקא ימצא כח חידוש יש מאין, ולא בשמים כו'. והגם דהארץ צריכה לגשמים מן השמים, ועי"ז דוקא תצמיח, וכמ"ש¹¹⁹ וכל שיח השדה טרם יהי' בארץ כו' כי לא המטיר כו', וכתב¹²⁰ כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים והולידה והצמיחה כו', ועז"נ¹²¹ אני אענה את השמים והם יענו את הארץ כו', שזהו ההשפעה מן השמים לארץ, ועי"ז תצמיח כו', הנה זהו רק לעורר את הכח הצומח שבארץ שיהי' בהתגלות, אבל הצמיחה עצמה היא מהארץ דוקא, שהארץ היא המצמחת, רק שצריכה לגשמים לעורר כחה, אבל הצמיחה היא מן הארץ דוקא כו'. ולכאורה, למה נמצא בה דוקא כח נעלה זה. אך הענין הוא כנ"ל, שנעוץ תחלתו בסופן וסוב"ת¹²² דוקא, ולכן בארץ הלזו הגשמי', להיותה סוף המדרי', ימצא בה הכח, כמו בהארץ העליונה היא בחי' מלכות דאצילות, סודכ"ד¹²³ דאצילות, שנמצא בה כח התחילה יותר גם מבחי' ראש האצילות, והוא כח האין המהווה הראש דאצילות כו' כנ"ל, וכן נמצא כח זה גם בסוף וסיום העשיה, שהוא בחי' דומם הארץ, ג"כ כח החידוש מאין ליש, להיות כי נעוץ תחלתו בסופן וסוב"ת כו'.

ועפ"ז¹²⁴ יובן מ"ש והי' כי תבוא אל הארץ כו'. דהנה נודע שתכלית ירידת הנשמה בגוף הוא בשביל מעשה המצות, וידוע¹²⁵ דמעהמ"צ נק' פירות, וכמארז"ל¹²⁶ מאי פירי מצוה, ובפסוק נק' בשם זריעה, וכמו זרעו לכם לצדקה כו'¹²⁷. והענין הוא, דהנה נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים¹²⁸, היינו שיהי' גילוי עצמות אוא"ס למטה כו', שזהו נעשה ע"י מעהמ"צ, וזהו"ע שהמצות נק' בשם זריעה, וכמו כשזרעין גרעין בארץ נעשה עי"ז הצמיחה בתוס' וריבוי, הגם שזרעוני גינה אינן נאכלין כו', כך ע"י המצוה בעשיה נעשה עי"ז הצמיחה בתוס' וריבוי מאד, וכמו רחבה מצותך כו'¹²⁹, שנמשך גילוי עצמות אוא"ס כו'. אמנם הצמיחה צ"ל בארץ דוקא, והיינו בנש"י, שנק' ארץ חפץ¹³⁰. ולמעלה היינו בחי' מלכות, שנק' ארץ חפץ, דלמה נק' שמה ארץ שרצתה כו'¹³¹, והוא בחי' הביטול כו', ועש"ז נק' ארץ חפץ, לפי שזהו אמיתית רצה"ע להיות בחי' ביטול היש. ובשורש הוא בחי' הרצון פשוט שלמעלה מטו"ד, שזהו ענין שרצתה כו'. וזהו"ע נעוץ תחלתו בסופן כו'. ועש"ז נק' נש"י ארץ חפץ, שיש בהם בחי' ביטול הנ"ל, דמשו"ז הן ראויים לזריעה דמעהמ"צ כו'.

(126) סוטה מו, סע"א. וראה גם ב"ר פ"ל, ו.
(127) הושע י, יב.
(128) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא פל"ו.
(129) תהלים קיט, צו.
(130) מלאכי ג, יב.
(131) ב"ר פ"ה, ח.

(119) בראשית ב, ה.
(120) ישע"י נה, י.
(121) הושע ב, כג.
(122) = וסופן בתחילתו.
(123) = סופא דכל דרגין.
(124) ראה ד"ה והי' כי תבוא שבהע' 1.
(125) ראה ת"א שמות נג, ג.

וזהו שניתנה הארץ חפץ לאברהם במתנה, שיהי' כח מס"נ מצמיח ופועל ישועות, וכמא⁸⁰ זורע צדקות מצמיח ישועות כו'. ועז"נ¹³² ארץ אשר ה' כו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה כו', שבכל שנה נמשך אור חדש בנש"י, שהם ארץ עילאה, כי בליל ר"ה¹³³ מסתלק חיות שנה העברה כו', וע"י התקיעות נמשך אור חדש כו'. ועל המשכת חיות חדש זה הוא [ה]דין ומשפט, כמ"ש¹³⁴ כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, שעל הגילוי אלקות שנמשך בבחי' יעקב, יש ע"ז דין ומשפט לפ"ע העבודה והביטול דשנה העברה כו'¹³⁵, ומשפט איהו רחמי¹³⁶ הוא בחי' יגמה"ר הנמשכים בעשי"ת כו'. וזהו והי' כי תבוא אל הארץ, ארץ הוא בחי' הרצון פשוט שיש בכאו"א מישראל, שזה נמשך מארץ העליונה בבחי' מתנה כו', אך צ"ל כי תבוא אל הארץ, שהיא ההכנה לבוא לבחי' ארץ כו', והיינו העבודה שע"פ טו"ד כו', ועי"ז נותנים במתנה בחי' ארץ עליונה כו', שז"ע מה שה' אלקיך נותן לך נחלה כו'. ואח"כ וירשתה, ענין ירושת הארץ הוא מהז' אומות, דבשרשם הן ז' מל'¹³⁷ קדמאין דתהו כו'¹³⁸, וזהו בחי' האור הנמשך ע"י הבירורים למטה, והו"ע העבודה ויגיעה בבירור הנה"ב וכל הענינים השייכים אליו, שע"י נמשך תוס' אור מרובה כו', ובזה נשלם אמיתית הכוונה העליונה דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו', וכמשי"ת¹³⁹. וזהו וישבת בה, דהנה ישיבה מורה על ההשפלה שמשפיל א"ע כו'¹⁴⁰, וכך כתיב¹⁴¹ וישב ה' מלך לעולם, והיינו גילוי בחי' סוכ"ע, דעכשיו הוא בהעלם, ולעתיד יאיר בגילוי, וכמ"ש¹⁴² ונגלה כבוד ה' כו', וזהו וישב ה' מלך כו'. ובשרש היינו בחי' עצמות א"ס שיאיר בגילוי למטה כו'. וכ"ז נעשה ע"י שנש"י למטה מקיימים מצות מעשיות בבחי' ביטול והנחת עצמותן לגמרי כו', כמשנת"ל בבחי' עבד פשוט כו', ומבררים בירורים בדברים תחתונים, שעל ידי זה ממשיכים גילוי בחי' עצמות א"ס למטה, שז"ע דירה בתחתונים כו'.

שמוא

(136) זח"ג צא, א. תקו"ז בהקדמה (יז, ב).
 (137) = מלכין.
 (138) ראה זח"ג קכת, א (באד"ר). שם קלה, א. עץ חיים שער הכללים פ"א שם שער ח (שער דרושי נקודות) פ"ד.
 (139) לקמן ד"ה תקעו בחודש (ע' ותסג ואילך).
 (140) ראה תו"א מקץ לח, סע"ד ואילך. מ, ב. ובכ"מ.
 (141) תהלים כט, יו"ד.
 (142) ישעי' מ, ה.

(132) עקב יא, יב. – בהבא לקמן ראה תניא אגה"ק סי"ד (קכ, א ואילך).
 (133) בליל ר"ה: כ"ה בכ"מ בדא"ח, ראה אגה"ק סי"ד שם (קכא, רע"א): „שמסתלק בליל ר"ה". ועוד. אבל לפני"ז שם (קכ, ב): „מסתלק לשרשו בכל ערב ר"ה"; „בערב ר"ה". ובסה"מ תש"ג ע' 19: „ערב ר"ה עם חשיכה". – ע"פ תו"מ סה"מ מלוקט ח"א ע' ג הע' 25 [ובהוצאות הקודמות ח"ה ע' ה].
 (134) תהלים פא, ה.
 (135) ראה לקו"ת נצבים מה, א. ובכ"מ.